

Den 30. august 2024

GRUNDNOTAT TIL FOLKETINGETS EUROPAUDVALG

om Kommissionens delegerede retsakt af 15/07/24 om ændring af Europa-Parlamentet og Rådets forordning (EU) 2019/1009 om gødningsprodukter for så vidt angår kriterier for bionedbrydelighed af polymerer anvendt til regulering af næringsstofafgivelse og fugtighed samt Kommissionens tre delegerede retsakter af 23/07/24 om 1) ændring af bilag II for så vidt angår polymerer, som indgår i gødningskomponentmateriale kategori 1 i Europa-Parlamentet og Rådets forordning (EU) 2019/1009 om gødningsprodukter, 2) ændring af bilag II for så vidt angår polymerer, som indgår i gødningskomponentmateriale kategori 11 i Europa-Parlamentet og Rådets forordning (EU) 2019/1009 om gødningsprodukter og 3) ændring af Europa-Parlamentet og Rådets forordning (EU) 2019/1009 om gødningsprodukter for inkludering af plastfolie i gødningskomponentmateriale kategori 9 (delegeret retsakt)

KOM-dokument foreligger ikke

Resumé

Kommissionen har fremlagt fire delegerede retsakter, hvor der fastsættes kriterier for bionedbrydeligheden af polymerer (plast) i EU-gødningsprodukter samt godkendte testmetoder, som kan anvendes til at eftervise den faktiske bionedbrydelighed. Polymerer i andre ikke-harmoniserede gødningsprodukter, som f.eks. alene sælges og anvendes nationalt er reguleret i forordning (EF) nr. 1907/2006 om registrering, vurdering og godkendelse af samt begrænsninger for kemikalier (REACH). Fra 17. oktober 2028 vil det alene være tilladt at anvende polymerer, som er resultatet af en naturlig proces, er vandopløselige, har en struktur uden kulstofatomer, eller polymerer, som lever op til de fastsatte kriterier for bionedbrydelighed i enten gødningsforordningen eller i REACH-forordningen. For plastfolie vil bionedbrydelighedskriterierne dog gælde 20 dage efter offentliggørelse. Konkret vedrørende mikroplast fastsættes i de fremlagte delegerede retsakter bionedbrydelighedskriterier inden for rammen i gødningsforordningen samt test til at dokumentere dette for polymerer anvendt i EU-gødningsprodukter. Reglerne vedrører polymerer, der indgår i gødningskomponenter til regulering af næringsstoffrigivelse (overfladebehandlingsmiddel) og vandtilbageholdelsesevne eller fugtningsevne, reduktion af støvdannelse ved udbringning af gødningen, mindre sammenklumpning af de enkelte gødningsenheder, samt polymerer som indgår i nyttiggjorte affaldsprodukter, som anvendes som gødningskomponent. Den sidste retsakt vedrører bionedbrydelighedskriterier for makroplast til fremstilling af plastfolie, der anvendes til overdækning af planter for at give planterne bedre vækstbetingelser ved at sikre den rette temperatur og den korrekte fugtighed omkring planterne. De delegerede

retsakter vurderes generelt at have positive konsekvenser for beskyttelsesniveauet i Danmark og EU. Regeringen kan støtte, at Rådet ikke gør indsigelse mod udstedelsen af disse delegerede retsakter, og vil 8 dage fra oversendelsen af nærværende notat lægge dette til grund.

Baggrund

Kommissionen har fremlagt fire delegerede retsakter, hvor der fastsættes kriterier for bionedbrydeligheden af plast (polymerer) i EU-gødningsprodukter samt godkendte testmetoder, som kan anvendes til at eftervise den faktiske bionedbrydelighed.

De delegerede retsakter er fremsat med hjemmel i artikel 42 stk. 1 i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2019/1009 om fastsættelse af regler om tilgængeliggørelse på markedet af EU-gødningsprodukter (gødningsforordningen).

De delegerede retsakter kan kun træde i kraft, hvis Europa-Parlamentet eller Rådet ikke gør indsigelse inden for en frist på 3 måneder. Fristen for indsigelse kan forlænges med 3 måneder efter anmodning fra enten Europa-Parlamentet eller Rådet. Europa-Parlamentet træffer beslutning om indsigelse med absolut flertal. Rådet træffer beslutning om indsigelse med kvalificeret flertal.

Der er frist for indsigelse den 10. september 2024 i forhold til den delegerede retsakt om plastfolie og for de øvrige tre delegerede retsakter den 24. september 2024.

Formål og indhold

Europa-Parlamentet og Rådet vedtog i 2019 gødningsforordningen 2019/1009, hvor det er fastlagt, at Kommissionen senest den 16. juli 2024 skal vurdere bionedbrydelighedskriterierne for plast (polymerer), som indgår i gødningskomponenter kategori 9 samt testmetoder heraf. Denne kategori omfatter gødningskomponenter, hvor plastpolymerer kan anvendes med sigte på at regulere bl.a. frigivelsen af gødningsstoffer (*overfladebehandlingsmiddel*).

I gødningsforordningen er det fastlagt, at bionedbrydelighedskriterierne skal sikre, at polymeren kan nedbrydes fysisk og biologisk ved naturlige jordbundsforhold og i vandmiljø i hele EU, således at den til sidst nedbrydes til udelukkende carbondioxid, biomasse og vand. Endvidere skal mindst 90 pct. af polymerens organiske carbon være omdannet til carbondioxid i løbet af en periode på højst 48 måneder, efter udløbet af den angivne funktionsperiode for EU-gødningsproduktet, som er anført på etiketten, og sammenlignet med en passende standard i bionedbrydelighedstesten. Kriterierne skal sikre, at anvendelsen af polymerer ikke fører til ophobning af plast i miljøet.

I gødningsforordningen er det endvidere fastlagt, at Kommissionen senest den 16. juli 2024 skal foretage en revision med henblik på at vurdere muligheden for at fastsætte bionedbrydelighedskriterier for plastfolier og lade dem indgå som gødningskomponent i kategori 9.

I 2023 blev der vedtaget regler for syntetiske polymermikropartikler (mikroplast) i medfør af Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 1907/2006 om registrering, vurdering og godkendelse af samt begrænsninger for kemikalier (REACH). Disse blev fastsat med Kommissionens delegerede retsakt 2023/2055 af 25. september 2023 om ændring af bilag XVII til REACH-forordningen. I reglerne blev der fastsat begrænsninger til polymerer og til bionedbrydelighedskriterier for mikroplast anvendt i bl.a. opfyldningsmaterialer til sportsarealer, kosmetik og gødninger. Disse regler henviser til, at for gødningsprodukter, som indeholder mikroplast som overfladebehandling, skal nedbrydeligheden af disse polymerer påvises efter de delegerede retsakter til gødningsforordningen.

For gødningsprodukter gælder, at der sidestillet med EU-gødningsforordningen er nationale regler for gødningsprodukter. Gødningsprodukter markedsført efter nationale gødningsregler er, for så vidt angår indhold og kvalitet af polymerer, omfattet af REACH-forordningen. På det danske marked, hvor i alt ca. 1.400 forskellige gødningsprodukter sælges, forventes antallet af markedsførte EU-gødningsprodukter at stige fra ca. 30 til ca. 200 produkter over de kommende år.

Det overordnede formål med Kommissionens foreslåede delegerede retsakter er at sikre, at polymerer i EU-gødningsprodukter er bionedbrydelige, og derved ikke fører til ophobning af plast i miljøet. Forslaget omfatter polymerer i alle produkttyper, der kan markedsføres som EU-gødningsprodukter: organiske, organisk-mineralske og uorganiske gødninger, voksemedier som f.eks. pottemuld, jordforbedringsmidler som f.eks. jordbrugskalk og kompost, urease- og nitrifikationshæmmere samt biostimulanter.

Polymerer, der indgår i gødningskomponentkategori 9 til bl.a. regulering af, hvor hurtigt næringsstofferne frigives i jorden (ved overfladebehandling af gødningsstofferne), bidrager til mindre kvælstoftab fra gødningsanvendelsen. Sådanne polymerer skal være bionedbrydelige fra 17. oktober 2028, og i retsaktens fastsættes yderligere detaljerede kriterier inden for rammen givet i gødningsforordningen. Endvidere fastsættes supplerende krav om, at der på mærkningen af gødningsprodukter med sådanne polymerer skal fremgå, at produktet ikke må anvendes nærmere overfladevand end angivet i nationale gødningsregler, og hvis sådanne ikke findes, skal afstanden mindst være 3 meter.

I gødningsforordningen er oprindeligt angivet, at begrænsninger og kriterier til bionedbrydelighed af polymerer i gødningsprodukter skal gælde fra 16. juli 2026. Med forslaget bliver dette ændret til 17. oktober 2028, således at ikrafttrædelsen vil være sammenfaldende med tilsvarende regler i REACH-forordningen. Således sikres tid til, at producenterne kan tilpasse sig de nye krav. Reglerne for instruktion af slutbrugere af vækstmedier bortfalder, når det er bionedbrydelige polymerer, som indgår i vækstmediet.

I to af Kommissionens forslag til delegerede retsakter fastsættes i forlængelse af ovenstående regler for kategori 9 af gødningskomponenter, regler for hvilke polymerer, som skal være tilladt i kategorierne 1, som omfatter gødninger produceret af jomfruelige materialer, samt kategori 11, som omfatter gødningsprodukter, der kan indeholde nyttiggjorte biprodukter som defineret i affaldsrammedirektivet. Disse polymerer kan f.eks. være tilsat for at øge gødningseffekten eller øge sikkerheden ved anvendelsen af gødningsproduktet. I et forslag for hver af disse gødningskomponenter fastlægges, at de fra 17. oktober 2028 alene kan indeholde polymerer, der opfylder de samme bionedbrydelighedskriterier og test, som gælder for ovenstående kategori 9 eller kategori 8 eller REACH-forordningen.

I det sidste forslag fastlægges kriterier og test, som plastfolie skal overholde for at kunne markedsføres og anvendes i overensstemmelse med gødningsforordningen. Denne type plastfolie benyttes til overdækning af jord og planter, hvorved jordens fugtighed og temperatur bliver reguleret. Herved får planterne bedre vækstbetingelser, hvilket normalt fører til et højere udbytte af afgrøder. I gødningsforordningen er det allerede fastlagte bionedbrydelighedskriterie målt i forhold til 48 måneder efter udløbet af funktionsperioden. Henset til at plastfolie kan have en funktionsperiode på op til 12 måneder, foreslås det i den delegerede retsakt, at bionedbrydelighedskravet for plastfolie skal være opfyldt 24 måneder efter funktionsperioden. Endvidere suppleres test til overholdelse af bionedbrydeligheden for plastfolie med en yderligere toksikologi-test end de øvrige gødningskomponenter i kategorien skal opfylde. Ligeledes vil gælde for polymerer i plastfolie, at der på mærkningen af produktet skal fremgå at det ikke må anvendes nærmere overfladevand end angivet i nationale gødningsregler, og hvis sådanne ikke findes skal afstanden mindst være 3 meter. Kravene vedrørende plastfolie gælder 20 dage efter offentliggørelse.

Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet vil få forelagt de delegerede retsakter.

Nærhedsprincippet

Der er tale om delegerede retsakter til en allerede vedtaget forordning (gødningsproduktforordningen, (EU) 2019/1009). Det er derfor regeringens vurdering, at det følger heraf, at forslaget er i overensstemmelse med nærhedsprincippet.

Gældende dansk ret

De danske regler for gødningsprodukter i bekendtgørelse 1135 af 9. juli 2022 om gødning og jordforbedringsmidler m.v. har til formål at sikre, at ikke-harmoniserede gødningsprodukter, der markedsføres på det danske marked, har en vis kvalitet og ikke udgør en risiko for miljøet, menneskers sundhed m.v., samt at produkterne er mærket på en måde, der angiver indholdet af næringsstoffer. Landbrugsstyrelsen fører kontrol med dette og med, at bestemmelserne i EU's gødningsproduktforordning og i den nationale bekendtgørelse overholdes.

Fra 17. oktober 2028 gælder, at for nationalt markedsførte gødningsprodukter, som indeholder mikropolymerer, der enten er et overfladebehandlingsmiddel, eller øger vandbindings- eller fugtningsevnen i gødningsprodukter, skal nedbrydeligheden påvises som beskrevet i de fremsatte delegerede retsakter til gødningsforordningen. Dette følger af REACH-forordningen.

Der gælder ingen nationale regler for markedsføring af plastfolier. Ønsker en landbruger efter endt brug af plastfolie til overdækning af afgrøder at nedpløje folien, skal kommunen have givet tilladelse hertil i form af undtagelse fra § 19 i miljøbeskyttelsesloven.

Konsekvenser

En vedtagelse af forslagene har ingen lovgivningsmæssige konsekvenser. Kravene der vedtages med forslagene, er direkte gældende for EU-gødningsprodukter. Forslagene har ingen væsentlige statsfinansielle eller administrative konsekvenser for det offentlige eller konsekvenser for EU's budget. Forslagene skønnes ikke at have væsentlige samfundsøkonomiske konsekvenser.

Forslagene vurderes at have mindre erhvervsøkonomiske konsekvenser. Ifølge Kommissionens konsekvensanalyse, vil overgangsomkostningerne til anvendelse af bionedbrydelig plast blive i størrelsesordenen 6,3-7,5 mio. kr. pr. produkt. Den forudsete overgangsperiode frem til 2028 giver producenterne tid til at justere deres produkter, således at de kan opnå den foreskrevne bionedbrydelighed. På europæisk plan ligger omstillingsomkostningerne på 750 mio. kr. Danske landbrugeres andel af disse omkostninger udgør forventeligt maksimalt 1,5-2,0 mio. kr. pr. år.

Miljøstyrelsen bemærker, at det skal sikres, at miljøfarlige forurenende stoffer ikke afstrømmer til nærliggende overfladevandområder, herunder via dræn, og ikke nedsiver til grundvand. Det er uklart, hvorvidt en bræmme på tre meter i tilstrækkeligt omfang tilgodeser disse hensyn.

Forslagene skønnes at have positiv virkning for beskyttelsesniveauet i Danmark og EU, idet større anvendelse af bionedbrydelig plast til anvendelse i gødningsprodukter alt andet lige forventes at føre til mindre ophobning af plast i jorden end status quo.

Høring

Sagen har været i høring på høringsportalen. Der er ikke indkommet bemærkninger.

Generelle forventninger til andre landes holdninger

Der forventes opbakning til de delegerede retsakter.

Regeringens generelle holdning

Det vurderes, at retsakterne bidrager til en forbedring af beskyttelsesniveauet gennem mindre ophobning af plast i miljøet i forhold til den nuværende situation ved at fastsætte yderligere krav og testmetoder til at eftervise bionedbrydeligheden af plast anvendt i EU-gødningsprodukter. Regeringen kan støtte, at Rådet ikke gør indsigelse mod udstedelsen af de delegerede retsakter, og vil 8 dage fra oversendelsen af nærværende notat lægge dette til grund.

Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg.